

Het boekje der kindermeisjes (ook der moeders)

<https://hdl.handle.net/1874/237162>

323

mm 14059

HET BOEKJE

DER

KINDERMEISJES

(ook der Moeders),

DOOR

ALBAN STOLZ,

K. Pr.

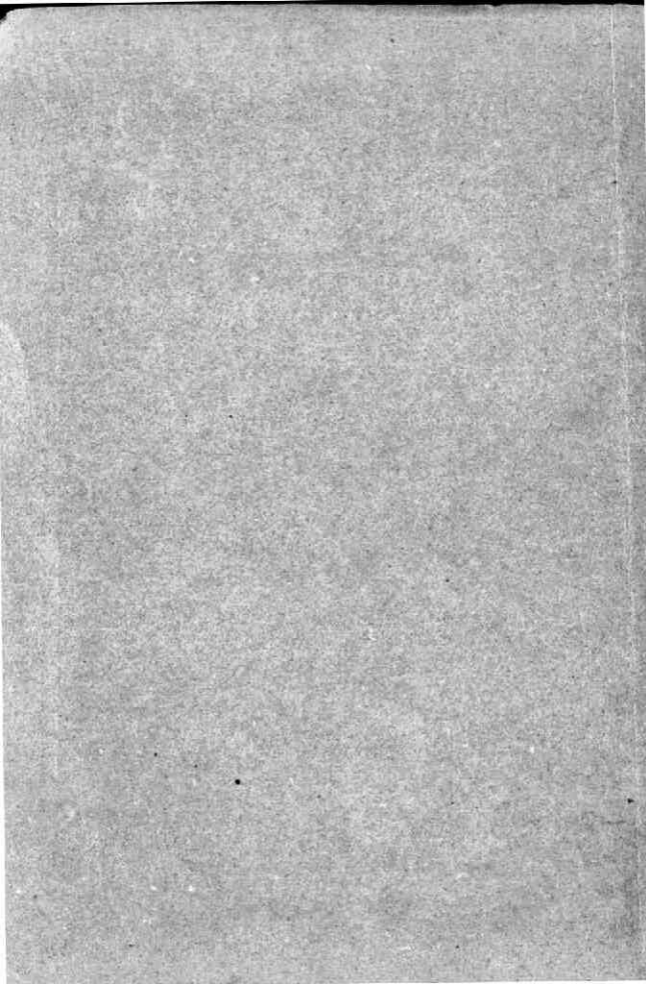
Naar het Hoogduitsch.

Amsterdam,

G. L. VAN LANGENHUYSEN

1877.

Vak 52

V. 1 K 52 No. 323
HET BOEKJE

DER

KINDERMEISJES

(ook der Moeders),

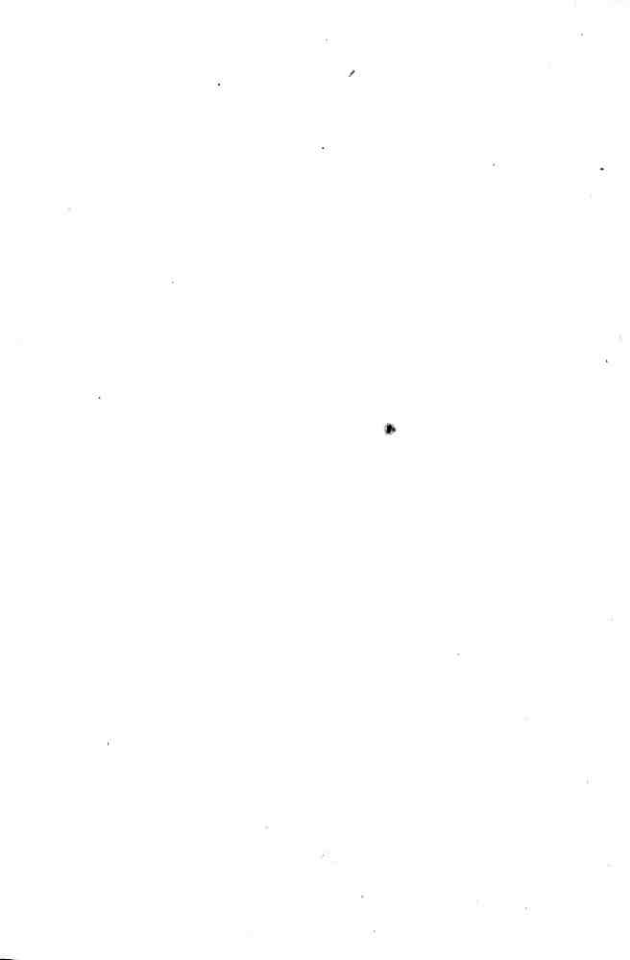
DOOR

ALBAN STOLZ,

K. Pr.

~~~~~  
Naar het Hoogduitsch.

~~~~~  
Amsterdam,
C. L. VAN LANGENHUYSEN
1877.

I.

Van hoeveel belang de taak van het kindermeisje is.

Men schijnt over 't algemeen van gevoelen te zijn dat in het huisselijke leven de taak der keukenmeid veel gewichtiger is dan die van het kindermeisje, men doet veel scherper onderzoek naar hare geschiktheid, men geeft haar veel hooger loon en zoo het maar even blijkt dat zij de kunst niet verstaat om het eten smakelijk klaar te maken zendt men haar zoo spoedig mogelijk weg, want wie stelt zich tevreden met een bedorven middagmaal? Ja, zelfs vraagt iemand die een knecht zoekt om zijn paarden te verzorgen, hem, die zich daartoe aanbiedt stipter af of hij met paarden weet om te gaan: want dat eene verkeerde behandeling, b. v. het na een snellen rid dadelijk drinken te geven, den dood van het dier ten gevolge kan hebben, — dan dat men zich vooraf verzekert of de zeden en manieren van het meisje waaraan men zijne kinderen wil toevertrouwen ook iets te wenschen over-

laat; men acht dit niet van zooveel belang, zij is altijd goed genoeg om op hen te passen, met hen te gaan wandelen en ze 's avonds in bed te leggen.

Ik heb eens eene dame, zooals men het noemt, hooren zeggen: „Bij zoo'n mooi kind als het mijne moet ik ook een mooi kindermeisje hebben.” — Voor die vrouw was dus het glatte zachte gezicht van de kindermeid de hoofdzaak! maar al zijn er Goddank weinig moeders die zoo denken, toch zijn er nog te veel die zich slechts bepalen bij de vraag, of het meisje al meer met kinderen heeft omgegaan, en of ze handig is in het aankleeden? Zoo ja, dan wordt vaak het eerste meisje het beste dat men voor weinig geld krijgen kan aangenomen. Men denkt er niet aan, hoe onverstandig en gewetenloos men ten opzichte van zijn eigene kinderen handelt, door niet vooraf te onderzoeken welke eigenschappen het meisje bezit waaraan men die kostbare en aan zoo vele gevaren blootgestelde schepseltjes dagen, weken, soms jaren lang toevertrouwt. Kan en mag dit overigens verstandigen ouders onverschillig zijn? Is er aan een kind niet meer gelegen dan aan een middagmaal of een paard? Het kind bezit niet alleen een sterfelijk lichaam, dat, daar het veel teêrder is dan het paard, door eene verkeerde be-

handeling ook veeleer zal bezwijken; maar, ook eene onsterfelijke ziel, die, zoo zij verwaarloosd wordt, een prooi der helle is, ofschoon zij bestemd was om Gode gelijk en eeuwig gelukkig te worden. En zoo de kindschheid voor het lichaam het gevaarlijkste tijdperk is (men berekent dat de helft der menschen vóór hun 15e jaar sterven) ook de ziel van het kind is om zoo te zeggen week en buigzaam, ze is veel meer vatbaar om het goede in zich op te nemen, en het kwade dat zich openbaart kan men veel gemakkelijker te keer gaan dan in later jaren; maar het kwade dat een kind van anderen ziet of hoort schiet nog eer dan het goede wortel in zijn ziel, groeit er mede op en brengt in later tijd vruchten voort den duivel waardig; daarom is de taak van het kindermeisje van meer belang en kan zij meer invloed uitoefenen op het welzijn der kinderen dan de onderwijzer. Deze geeft den kinderen hoofdzakelijk onderricht in wereldsche zaken en heeft zoodra de schooluren voorbij zijn weinig of geen invloed op hun gedrag; daarbij komt dat kinderen, waar een goede en die waar een slechte aard in zit, dikwijls op dezelfde school gaan en de meest christelijk gezinde onderwijzer is niet bij machte om aan het karakter der kinderen veel te veranderen; ze zijn en blij-

ven meestal zoo als ze t'huis in den familiekring gevormd worden en opgroeijen.

Het kindermeisje daarentegen heeft even als de moeder den innigsten omgang met de kinderen, ze verzorgt, vermaant en helpt hen, en haar eigen gedrag strekt tot voorbeeld aan de kinderen die zoo gaarne en gemakkelijk alles overnemen en navolgen. Is het meisje braaf en zedig, dan leert zij den kinderen God kennen en aanbidden, en ziet hunne gebreken of ondeugden niet over het hoofd; is zij echter zelve slecht opgevoed, dan leeren zij van haar jokken, schelden, ruwe woorden en misschien nog veel erger dingen en op zijn minst zal zij ruw en onverstandig met hen omgaan. Nog onlangs vertelde een bekende mij dat er toen hij op het K... plein wandelde een kind van 2 jaren naar hem toekwam en hem een handje gaf; terstond kwam de meid toeschieten en gaf het kind een klap om de ooren; en zoo wordt menig kind als een hond behandeld, wanneer men eene ruwe en onbeschaafde kindermeid heeft. Nu kan een meisje waar een goede aard in zit ook wel den wil hebben om de kinderen goed te verzorgen, maar de goede wil alleen is niet voldoende; men kan ook in onwetendheid veel doen of nalaten wat den kinderen aan ziel en lichaam schaden kan. Daarom

heb ik dit boekje geschreven; opdat de kindermeisjes daaruit leeren, hoe zij zich in den omgang met kinderen moeten gedragen om dezen tot eenen zichtbaren beschermengel te worden, doch ook de moeders kunnen daarin vinden, waar zij ten opzichte van hare kinderen maar ook van hare kindermeisjes op moeten letten.

II.

Wat een Kindermeisje in de eerste plaats moet bedenken en nooit vergeten.

Hoe onbeduidend uwe taak in het oog der wereld moge wezen, gij zelve moet die even gewichtig achten als ware u, zoo ge ten tijde der II. Moeder Gods geleefd hadt, nu en dan het voorrecht te beurt gevallen, dat de zorg voor het II. kindeke Jesus u ware toevertrouwd, met hoeveel blijdschap maar ook met hoeveel nauwgezetheid en angstige eerbied zoudt ge u beijverd hebben, om dat kind goed te dienen: welnu, ge kunt den Heiland dienen in elk kind dat u wordt toevertrouwd, even alsof ge het geluk gekend hadt Hem te verzorgen in Zijne jeugd, want Hij heeft uitdrukkelijk gezegd: 'Wie

een kind ontvangt in Mijnen naam, die ontvangt Mij." De ziel van een onbedorven kind, door den H. Doop gewijd, is onbeschrijflijk schoon en lief voor God, en zóo lief kunnen aardsche ouders hun eenigkind niet hebben, als God het gedoopte kind lief heeft. De woorden door den mond van den Profeet Isaias gesproken, zijn dan ook hier in het bijzonder van toepassing. •Kan ook eene vrouw haren zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over den zoon haars schoots? Ofschoon deze vergete, zoo zal ik toch u niet vergeten." — En daarom moet ge in den omgang met en in uwe verhouding tot de kinderen, u niet alleen in het bijzijn der ouders lief en voorkomend jegens hen gedragen, maar steeds indachtig zijn, dat zij Gode nog meer toebehooren, dan hun, omdat Hij als Vader het kind heeftaangenomen, dat gedoopt is in Zijnen naam, in den naam van Jesus Christus, Zijnen zoon, die het gekocht heeft door Zijn bloed en wiens woorden: •Laat de kinderkens tot Mij komen en verhindert ze niet, want denzulken is het koninkrijk der Hemelen, van Zijne oneindige liefde getuigen, en ook in den naam des H. Geestes, die het gewijd heeft tot Zijn dienst. Het aldus naar lichaam en ziel gewijde kind, worde door u verzorgd en bewaakt als had de Heiland de woorden tot

Petrus gesproken. Ook tot u gezegd: „Zoo ge mij lief hebt, weidt mijne lammeren, en evenzeer als ge terug zoudt deinzen voor de zonde om een gewijd Crucifix oneerbiedig te bejegenen, of door schimpwoorden oneer aan te doen, zoo zij u ook het kind een levend, door het H. Sacrament gewijd afbeeldsel van God, dat ge naar lichaam en ziel moet trachten rein te houden van de zonde, wil de vloek ook u niet treffen, welken de Heiland heeft uitgesproken over den mensch, die door woord of daad de ziel van een kind bezoedelde. „Het ware hem nutter, dat een molensteen aan zijnen hals gehangen en dat hij verzonken ware in de diepte der zee.” — De tijd komt vroeg genoeg dat de mensch, aan zich zelf overgelaten, door booze hartstochten verleid, zich zoo menigmaal bezondigt, dat hij op Gods genade slechts hopen, niet meer rekenen mag; verhaast door uwe zorgeloosheid dat tijdstip niet, maar bid den H. Beschermengel die God aan ieder kind terzijde heeft gegeven, dat hij uw gids en steun zij om het te leiden op den goeden weg; want hij slaat u oplettend gade en zal in den oordeelsdag uw aanklager of uw voorpraak zijn. Vergeet dat nooit, dat ge nergens met de u toevertrouwde kinderen alleen zijt, maar overal in de tegenwoordigheid van God die het kind geschapen, ver-

lost en gewijd heeft en van den Engelbewaarder, die op u nederziet en als het ware al uwe daden opteekent. Het hangt daarom van u zelf af, of ge aan de kinderen over welke ge waken moet den Hemel of de Hel zult verdienen.

III.

Het eerste, gemakkelijkste en zeer noodzakelijke.

De ouders nemen hoofdzakelijk een kindermeisje om de kinderen lichamelijk te verzorgen; daarom is het in de eerste plaats uw heilige plicht om te voorkomen dat ge door onverstand of achteloosheid oorzaak zijt dat het kind ziek wordt of sterft. Menig kindermeisje is reeds zonder het te weten eene kindermoordster geworden, want hoe jonger het kind is des te eer kan de zwakke levensvlam worden uitgebluscht. Ik wil u eenige gevaren aantonen. Als de kinderen aan uwe zorg toevertrouwd nog heel klein zijn, moet ge vooral uiterst voorzichtig zijn wat hunne voeding betreft. Is het kind nog zoo klein dat het alleen met melk wordt gevoed, geef het dan geen vaste spijzen want hun maagje kan die niet verdragen.

Bij kinderen die nog niet praten moet ge oplettend zijn of hen iets scheelt of hinderen kan, als ze schreien is het licht merkbaar of ze hier of daar pijn hebben en dan moet ge altijd naar de oorzaak daarvan onderzoeken; neem evenwel het kind nooit bij u in bed, want menig kind is daardoor in den slaap verstikt.

Een kind is zorgeloos en onbesuisd, zoodat het zich zonder het te weten aan de grootste gevaren blootstelt of te onbeholpen om die te ontwijken; het is daarom uwe taak om onophoudelijk toe te zien en met uw verstand over hen te waken.

Kinderen vallen bijna nooit op den vlakken grond, maar als bij verkiezing daár waar het gevaar zoo groot mogelijk is, b. v. van stoelen, trappen en hekken, uit een venster in een kuil of in het water.

Een kind dat pas leert loopen kan zelfs op den vlakken grond een ongeluk krijgen, wanneer ge niet onafgebroken daarvoor zorgt; als het met het hoofdje ergens tegen aan valt kan dit de ernstigste gevolgen hebben, omdat de hersenpan van kleine kinderen nog zeer week is. Evenzoo kan een kind licht onder een rijtuig raken, te dicht bij het vuur komen, door wespen of bijen gestoken worden, onrijpe vruchten eten of iets anders inslikken, wat hem pijn doet of

zelfs den dood tengevolge kan hebben; kinderen steken dikwijls niet alleen iets in den mond maar ook in neus en ooren, wat daar niet zonder moeite of pijn weêr uitgehaald kan worden. Het kan met naalden, messen, vorken of ander scherp gereedschap zich zelve of anderen verwonden; het kan ook zwaar gekwetst worden, wanneer het naar houtkloven, steenenbikken of machines staat te kijken; ja het is reeds dikwijls gebeurd dat kinderen elkander uit onbedachtzaamheid zwaar verwond hebben als zij aan zich zelve waren overgelaten; tracht daarom door oplettendheid te verhoeden dat de kinderen aan uwe zorg toevertrouwd op bovengenoemde wijze een ongeluk krijgen.

Hoe meer gevaren aan de plaats verbonden zijn, waar ge u met de kinderen ophoudt, des te grooter moet uwe oplettendheid zijn.

Op eene hadplaats waar ik onlangs was kwamen de kindermeisjes bij voorkeur bij elkander op het groote plein voor het badhuis waar de muziektent was; daar kwam een rijtuig in volle vaart aangereden en een van de kinderen werd bijna overreden.

Een heer gaf, om zijn kwaadheid daarover lucht te geven, den koetsier een slag met zijn rotting; daargelaten dat hij daartoe het recht niet had, kwam de slag veeleer

het meisje toe, dat niet op het haar toevertrouwe kind gelet had. Nog een ander voorbeeld: Ik ken een heer die, als kind, door de lichtzinnigheid der dienstmaagd in doodsgevaar werd gebracht, maar door de trouw van den hond in het leven werd behouden. Het kind, nog maar weinige maanden oud, werd door de meid op een bed neêrgelegd en toen alleen gelaten, maar zij had de lange jurk goed tusschen het bed gestopt, zoodat het kind er niet uit kon vallen. Toen zij weg was bewoog het kind zich en viel met het hoofd en het bovenste gedeelte van het lichaam van den kant van het bed af, terwijl de beentjes door de ingestopte jurk daar bovenop werden gehouden. Het kind was op het punt van te stikken, toen eensklaps de kleine hond de geopende deur uit naar beneden liep, blafte en de moeder zoolang aan de rokken trok, totdat zij het dier naar boven volgde, waar zij het kind vond dat reeds geheel blauw in het gezicht en beseffeloos was. Gods voorzienigheid had aldus door een hond den dood afgeweerd, dien het kind door de achteloosheid der meid reeds zeer nabij was.

Ga nooit met kinderen op druk bezochte plaatsen of kermissen, hoeveel aanleiding is daar niet dat een kind getrapt, gestooten ja zelfs plat gedrukt kan worden, ook is

daar voor u zelve te veel gelegenheid om te blijven kijken of praten, en één punt des tijds, waarin ge de kinderen uit het oog hebt verloren is voldoende om hen levenslang ongelukkig te maken; draag ook nooit uwe taak aan anderen over om gelegenheid te hebben zij het slechts voor korten tijd u te verwijderen; — een ander heeft niet altijd den goeden wil of de geschiktheid om voor de kinderen zorg te dragen; ja zij kan zelfs den kinderen zeer onbetamelijke uitdrukkingen leeren. — Er bestaan ook nog onzichtbare gevaren, waartegen gij het kind beschermen moet. Eene te plotselinge verkoeling van het lichaam kan het kind ziek maken, ja zelfs den dood doen; laat daarom b. v. een kind dat door het spelen verhit is geen koud water drinken, of op het vochtige gras gaan zitten, ga niet op de tocht staan en vertoef niet te lang in eene kille kerk, ge zoudt oorzaak wezen dat het kind doodziek werd.

Eene rijke adellijke dame, wier naam niet genoemd wordt, had slechts één kind waarvan zij zich geen oogenblik wilde scheiden. Ging ze dus naar de hoofdstad dan moest de kindermeid met het kind meerijden. Eens toen zij om boodschappen te doen in eenige winkels zich moest ophouden, beval zij aan de meid om met het kind de straat op en

neër te loopen. Het meisje had echter meer lust om naar de prenten te kijken die een winkelier in een onoverdekten gang had uitgestald; natuurlijk tochtte het daar, en het kind dat slechts één jaar oud was kreeg eene bezetting op de borst waaraan het binnen weinige uren stierf; alzoo verloren die ouders door zorgeloosheid van het kind-meisje hun eenigen nakomeling. Het is ook zeer nadeelig om met de kinderen uit te gaan als het te warm of ruw weder is en zeer gevaarlijk om ze met een bloot hoofdje in de zon te laten loopen, ze kunnen daardoor licht een zonnesteek krijgen. Vergeet niet als het koud is dat kinderen meer behoefte aan dekking hebben dan groote menschen: de meeste ziekten ontstaan door gevatte koude vooral door natte voeten. Wanneer een kind het een of ander overkomen is, verzwijg het dan niet uit vrees voor knorren. Er zijn voorbeelden dat kinderen levenslang gebrekkig waren omdat de meid verzwegen had dat ze door een val verzwikt geraakt of op andere wijze bezeerd hadden. Ook wanneer ge bemerkt dat het kind ongesteld is, moet ge dit onverwijld aan de moeder zeggen.

Ik wil hierbij nog opmerken dat het zoowel voor het kind als voor u zelve goed is om het bij afwisseling op den rechter- en

linkerarm te dragen. Bij eene welgestelde familie waarin alle kinderen gezond waren, was ééne dochter die gebrekkig en altijd ziekelijk was. Eens werd de moeder hij hare voormalige dienstmeid geroepen, deze lag op sterven en had haar iets te zeggen; toen de vrouw bij de stervende kwam zeide deze dat ze iets op het geweten had dat haar bezwaarde en dat ze vóór haar dood beken- nen wilde. Het was namelijk door hare schuld dat het meisje zoo gebrekkig was. Toen het een klein kind was zat het voor haar op de tafel, op een oogenblik dat een orgelman voorbijkwam; de meid liep ijlings naar het venster en het woelige kind viel van de tafel af. Ofschoon het kind vreeselijk schreeuwde en ook later blijken gaf dat het pijn had als het gewasschen of aangekleed werd, ver- zweeg de kindermeid het voorgevallene, zoo- dat er geen docter werd gehaald dan nadat het was gebleken dat het kind gebrekkig was. De wroeging, welke de meid tot haren dood bijbleef kon evenmin als hare bekente- nis het arme meisje meer baten. Nog een ander voorbeeld. — Nog kort geleden zette eene meid het kind dat ze droeg op de leu- ning van de Rijnbrug te Constanz om wat meer op haar gemak met een soldaat te kunnen praten; op eens ontglipt het kind haar, valt in de rivier en was verloren. Ge

kunt u voorstellen hoe zij schrikte en hoe zij zich gevoelde toen zij het aan de ouders moest vertellen en hoe bittere verwijten, haar geweten haar voortdurend doen zal... Het is de eenige maar de hoogst gewichtige taak van het kindermisje om het kleine wezen dat nog niet op zich zelf kan passen te beschermen en te bewaken. *Gij moet de zichtbaren beschermengel van het kind zijn* en het niet alleen voor alle gevareu waar het lichaam, maar ook waar de ziel aan blootgesteld is, trachten te bewaren.

IV.

Van hoeveel waarde de ziel van het kind is.

Door den H. Doop heeft zich, op geheimzinnige wijze, aan de ziel van het kind, als het ware een afschijnsel medegedeeld van Gods heiligheid en volmaaktheid. Deze onschatbare kiem ontwikkelt zich zoodra het licht der rede in de ziel ontstaat. en door christelijk onderricht gevoed wordt; *daarom* is aan de ziel van het kind nog oneindig meer gelegen dan aan het lichaam, *daarom* luistert het kind zoo aandachtig en eerbiedig wanneer hem van God verteld wordt

daarom kan dat jonge hartje reeds zoo vroeg groote liefde voor den Schepper en Heiland in zich opnemen, *daarom* hooren de kinderen zoo gaarne van den Hemel spreken en denken veel daaraan, als wisten zij dat kinderen bovenal den Hemel toebehooren en *daarom* wil een ziek kind menigmaal liever sterven dan weêr gezond worden, omdat het zulk een naamloos verlangen naar den Hemel heeft.

Maar het kind zal ook de hem aangeboren goede neigingen zijner menschelijke natuur veeleer gehoor geven dan aan de booze hartstochten en begeerten die meer zullen blijven sluimeren tot hij volwassen is.

Het kind is niet onkuisch, omdat het van nature een afkeer heeft van alles wat zonde is; het bekommert zich niet om geld of goed, omdat het van nature edelmoedig is en gaarne voor een ander iets opoffert; het is niet haatdragend, omdat het van nature spoedig vergeet ook zelfs het leed dat men hem heeft aangedaan; het heeft geene te hooge gedachten van zich zelf omdat het gaarne van een ander alles gelooft en aanneemt, wanneer men hem doet opmerken wat schoon en edel is, enz.

Maar deze goede neigingen van het hart en die vrome stemming der ziel wordt in later jaren ja zelfs dikwijls in de jeugd reeds

verstoord, doordat ook booze hartstochten als toorn, eigennigheit, nijd, wraakzucht logen en zelfzucht zich doen kennen. Wordt dit onkruid niet met kracht tegengegaan dan schiet het meer en meer wortel en verdringt de goede zaden; ten laatste komen zonden daar bij, welke de ziel zoo geheel en al verwoesten, dat men den oorspronkelijken mensch niet meer kan herkennen.

Zoo leven en sterven miljoenen menschen in hunne zonden en worden eeuwig verdoemd, wier zielen door den Doop aan God gewijd en voor den Hemel waren bestemd, waarvoor zij in de dagen hunner schuldelooze jeugd hun leven hadden willen missen.

V.

Ook dat gaat u aan.

Of het kind opgroeit tot een goed of slecht mensch en alzoo eenmaal eeuwig gelukkig of een prooi der hel zal worden, zullen zij die het verzorgd hebben voor een groot deel moeten verantwoorden; en aangezien het veelal gebeurt dat de kinderen meer bij u zijn dan bij hunne ouders zoo rust ook op u de groote, heilige plicht om zorg te dragen voor hunne ziel.

Bij het vervullen van dien plicht behoeft ge er niet naar te vragen of de ouders der kinderen goedvinden of er waarde aan hechten dat ge ook aan hunne ziel uwe zorgen wijdt; ouders, die zich meer om het lichaam dan om de ziel hunner kinderen bekommeren, zullen er ook niet veel op letten, of gij die ten goede of ten kwade hebt geneigd, maar God aan wien de ziel toebehoort, Hij die ze geschapen, verlost en gewijd heeft, zal u in den oordeelsdag ter verantwoording roepen of gij de ziel der kinderen die u waren toevertrouwd van het kwade afgehouden en zooveel u mogelijk was toegankelijk voor het goede hebt gemaakt, dan of door uwe achteloosheid, ware het ook slechts één, verloren is gegaan; zoo ja, heef dan voor den toorn der goddelijke Majesteit! — Maar zoo ge daarentegen den kinderen geleerd hebt God lief te hebben en te vreezen, zoodat zij tot goede Christenen opgroeien, dan hebt ge het beste werk verricht dat een mensch op aarde doen kan, en God zal u het loon daarvoor zeker niet onthouden.

Derhalve moet ge ook nu leeren wat ge doen en vermijden moet, om eenmaal genade te vinden bij den Hemelschen Vader en den Verlosser van het kind.

De grootste Schuld.

Menige vrouw, die toen zij nog kindermisje was, door lichtzinnigheid of verdorvenheid de ziel der kinderen bezoedeld heeft, denkt daar in later jaren niet meer over na, maar God heeft het niet vergeten, en eenmaal zal het tot haren eindeloozen jammer blijken, welk een onherstelbaar onheil zij eener onsterfelijke ziel heeft toegebracht. Grooter schuld kunt ge voor God noch menschen op uw geweten laden dan door een kind tot zonde te verleiden, zoo dat de onschuld der ziel verloren gaat en dat kan door onvoorzichtigheid alleen het geval reeds worden. Om dus ten allen tijde daarvoor te waken, dat het kind niet met onkuische dingen bekend gemaakt wordt, moet gij zelve de beteekenis van dat woord wel verstaan en gevoelen en daarvan blijken geven in uwe woorden en daden. Meen niet dat er door kinderen, die nog heel jong zijn niet op gelet wordt, wanneer zij iets zien, hooren, of gewaar worden wat volwassenen onwelveogelijk noemen.

Elk onbetamelijk woord dat zij hooren, ieder onbetamelijke daad, waarvan zij getuige zijn, of die aan hen gepleegd wordt,

blijft in hunne ziel verborgen, als het zaad eener gifplant, dat in de sneeuw gevallen is; als winter en jeugd voorbij zijn, dringt het zaad in de aarde en de warmte doet het ontkiemen, de latere leeftijd doet uit die slechte herinneringen zinnelijke begeerten ontstaan, die tot zichtbare en onzichtbare doodzonden voeren.

Wees daarom uiterst omzichtig, dat ge tot in de kleinste bijzonderheden de welvoegelijkheid in acht neemt, waar gij genoodzaakt zijt om u in tegenwoordigheid der kinderen te kleeden, zorg ook, dat de kinderen, wanneer zij gewasschen worden, het lichaam zooveel mogelijk gedekt houden en zoover mogelijk van elkander verwijderd blijven. Veel kussen en aanhalen kan zelfs gevaarlijk worden.

Breng de kinderen nooit op plaatsen, waar lichtzinnige menschen aanleiding vinden om zich onbehoorlijk te gedragen, b. v. in danshuizen, of dáár waar ongehuwde personen van tweeërlei geslacht met elkander rondzwerven. Het is een roekeloze herder, die de lammereu in een woud voert, waar zich wolven en beeren ophouden.

Laat de kinderen ook niet met elkander rondloopen of spelen zonder het oog over hen te houden; er zijn zoo vele kinderen die t' huis onder behoorlijk opzicht waren

bedorven en tot groote zonden vervallen, door dat men hen met andere kinderen, die beter met het kwade bekend waren, op straat liet spelen. Wees ook niet zoo onverstandig om uit aardigheid met de kinderen over liefde en huwelijk te spreken of zoogenaamde minneliedjes voor hen te zingen; de kinderen worden daardoor opmerkzaam op dingen, waaraan hunne onschuldige hartjes vreemd moeten blijven. Doen de kinderen uit zich zelf lastige vragen, b. v. waar de kinderen van daan komen? Zeg dan alleen: God heeft ze geschapen en aan de ouders geschonken. Bij vele vragen van dien aard kunt ge ook eenvoudig zeggen: Kinderen mogen niet zoo nieuwsgierig zijn en aan zulke dingen niet eens denken.

Ge weet nu, hoe gij de kinderen voor dergelijke besmetting kunt bewaren, vervul dien plicht met de meeste nauwgezetheid, want geen zonde welke het kind kan bedrijven, is zoo verderfelijk en zoo moeielijk tegen te gaan als de zonde tegen onschuld en kuisheid gepleegd.

VII.

Waarheid en logen.

De spraak is een gave Gods, die wij al ware ons leven er meê gemoeid, niet mogen misbruiken, ons logentaal te spreken. Zoo- dra het kind maar even praten kan, komt het ook in verzoeking om nu en dan te jokken. Soms jekken ze uit vrees voor straf en dus uit eigen beweging, maar meestal leeren ze het van volwassenen. Vele menschen, die overigens het liegen voor zonde houden, vinden er niets in om kinderen voor te jokken, hun iets te beloven; of met iets te dreigen zonder dat zij daar gevolg aan geven, zij plagen de kinderen met allerlei logenachtige beloften en spoedig daarna ziet het kind zelf in, dat men het iets vorgejokt heeft.

Hierdoor leert het kind liegen zonder het zelf te weten of er aan te denken dat het zonde is. Men kan daarom met reden zeggen dat men zich nog meer bezondigt door een kind voor te liegen dan een volwassene, omdat men het kind een slecht voorbeeld geeft en medewerkt om het tot een onbeschaamden leugenaar te maken.

Daarom moet ge u niet alleen ten wille

van het heil uwer eigene ziel voor de logen wachten, maar evenzeer ten wille van de kinderen die u zijn toevertrouwd. Lieg de kinderen nooit voor, onder welk voorwendsel ook, doe geene beloften of bedreigingen wanneer ge niet van zins zijt die ten uitvoer te brengen; b. v.: ik zal het uw vader of moeder zeggen, ik zal u klappen geven. — Lieg ook niet uit aardigheid; want daardoor beledigt gij God. Er is *nog* eene allerverderfelijkste soort van liegen waartegen ik u ernstig wil waarschuwen, namelijk door de kinderen vrees aan te jagen met spook-histories of dwaze vertelsels van den *Boeman* en diergelijke; als het kind u gelooft kan het 's nachts niet slapen van angst; gelooft het u niet, dan weet het dat gij eene leugenaarster zijt. Komt ge in een gezin waar de kinderen aan het liegen gewoon zijn, beijver u dan om hunne jonge zielen van deze onreinheid te zuiveren; zeg hun, dat God iedere logen haat, die niet vergeet en een grooten afschuw daarvan heeft; dat de duivel de vader van de logen is en zich verbeugt als de menschen logenaars zijn even als hij zelf; dat men zich liever de tong moet afbijten dan een logen te zeggen. Vertel hun van de Martelaren, hoe deze door een enkele logen zich van de smarten van een gruwzamen dood hadden kunnen

redden, maar liever op de vreesselijkste wijze zich lieten doodmartelen dan God te beleedigen door een logen. Houd hun dit telkens voor oogen, als de kinderen gelogen hebben of daartoe in verzoeking zijn. Kinderen zien spoedig in hoe schoon de waarheid is en dat het als een groote eer wordt aangemerkt als men zeggen kan: dat kind liegt nooit; alles wat het zegt is zuivere waarheid.

Hoeveel moeite geeft een kindermeisje zich niet om door wasschen, kammen en behoorlijke kleeding het kind een aangenaam voorkomen te geven, en dat is zeer goed, maar het heeft veel meer waarde wanneer ge de ziel der kinderen van de vlekken en onreinheid die de logen nalaat tracht te zuiveren. Hoe schoon is de ziel van het kind dat om geen prijs met opzet liegt, op welks eenvoudige gezegden men even vast vertrouwen kan als wanneer een eerlijk man een eed gezworen heeft!

En er zijn zulke kinderen, die, wanneer ze christelijk onderricht genoten hebben, in den geest der Martelaren door angst noch beloften van de waarheid af te brengen zijn. Ik heb een stil en schuchter meisje gekend, ze woonde in een armzalig huisje; de vader was een ruw en driftig mensch. Nu werd eens iemand doodgeschoten, doordat jagers

en stroopers met elkaar aan het vechten geraakt waren, Daar de vader van het meisje ook onder verdenking lag, begeerden beide ouders van het kind dat zij voor het gerecht zou verklaren dat haar vader op dien tijd t'huis geweest was, opdat hij niet in de gevangenis zou komen. Het meisje zeide echter eenvoudig: Ik mag niet liegen, en bleef daarbij.

Maar de mensch moet niet alleen in zijne woorden, maar in al zijn doen en laten openhartig en oprecht zijn. Het zou een slecht voorbeeld van valsheid zijn, wanneer gij u, als ge met hen alleen zijt, ruw en onvriendelijk betoondet en daarentegen in het bijzijn der ouders doen alsof ge hen boven alles lief hadt, maar ik wil u nog voor iets anders waarschuwen wat hen tot onoprechtheid zou kunnen verlokken.

De moeder hoort dikwijls de kinderen uit over de kindermeid, vooral wanneer deze nog niet lang in huis is. Hebt ge dus in het bijzijn der kinderen eene onhandigheid begaan, of zijt ge met hen hier of daar geweest, wat ge voor „uw volk” liever niet weten wilt, dan komt ge zoo licht in verzoeking om de kinderen te dwingen de waarheid te verzwijgen of eene onwaarheid te zeggen, daardoor geeft ge rechtstreeks aanleiding dat de kinderen veinzen. Laat u lie-

ver door uw mevrouw beknorren dan dat ge de kinderen tot uwe medeplichtigen maakt.

VIII.

Recht en onrecht.

Het spreekwoord zegt: „De leugenaar is ook een dief”. Dit is niet geheel juist; wél als men het omkeert: Een dief is altijd een leugenaar. Als de kinderen nog heel klein zijn, grijpen ze naar alles wat ze zien en wat hun bevalt; heeft een kind echter zoo-veel begrip dat men met hem praten kan, dan moet ge hem berispen wanneer het iets nemen wil dat hem niet toebehoort, b. v. eene bloem of het speelgoed van andere kinderen. Het mag er om vragen, maar moet ook tevreden zijn als het hem niet gegeven wordt. Over het algemeen begrijpen de kinderen zeer spoedig het schoone gezegde van den Heiland: Alle dingen dan die gij wilt dat u de menschen zouden doen, doet gij hun desgelijks; waarvan de spreuk is afgeleid: wat gij niet wilt dat u geschied, doe dat ook aan een ander niet. Deze les moet als het ware in de ziel der kinderen worden ingeprent, doordat die woorden hun bij elke gunstige gelegenheid worden gezegd en tel-

kens herhaald, opdat ze hen bijblijven tot zij menschen geworden zijn. Wanneer b. v. een kind iets van een ander heeft bedorven of in den tuin of het veld over bloemen en planten loopt, vraag dan: zoudt ge het prettig vinden als anderen van u iets kapot maakten of vertrapten? en als het kind dan moet bekennen dat het dat niet gaarne zou willen, zeg hem dan opnieuw welk gebod God aan alle menschen gegeven heeft en voeg daarbij: God slaat u altijd gade of ge iemand leed veroorzaakt, of u iets van anderen toeëigent of bederft en dat blijft dan opgeteekend en na den dood krijgt ge de straf daarvoor. Kinderen moeten er vooral dikwijls aan herinnerd worden dat andere menschen ook Gods kinderen zijn en dat Hij het armste en gebrekkigste kind even lief heeft als het voornaamste, ja nog veel meer wanneer het arme kind gehoorzamer is en meer bidt. Aan kinderen die nog niet school gaan kan men de geschiedenis van den rijken man en den armen Lazarus vertellen, vooral aan kinderen van rijke ouders, die gewoon zijn in overvloed te leven.

Nederigheid en hoovaardij.

De Heiland wil dat wij van de kinderen zullen leeren wat nederigheid is: deze deugd is Gode het liefste in de kinderen, daarom heeft de Heiland gezegd: Laat de kinderen tot mij komen, want denzulken is het Koninkrijk der Hemelen. Zie, een onschuldig kind laat zich niets voorstaan op verstand of schoonheid, op rijkdom en rang der ouders; het ziet met eerbied op tegen ieder volwassen mensch, en nu is dit het treurige van de zaak, dat juist die volwassene menschen den hoogmoed die hen bezielt opzettelijk in de jeugdige ziel van het kind overplanten, alsof daar geen kwaad instak. Ik wil u op eenige dingen opmerkzaam maken, opdat ge u wachten zoudt datgene te verwoesten waaraan God het meeste welgevallen heeft: de tot nederigheid gestemde kinderziel. Men zegt tot het kind; Wat heb je een mooie jurk aan, wat zie je er netjes uit en dan zet men ten overvloede het kind voor den spiegel opdat het zich zelf zou kunnen bewonderen. Of men brengt het in het hoofd dat zijne ouders rijk en voornaam zijn, dat hij of zij ook eenmaal een heer of dame worden zal; zulke praatjes zetten voor den

duivel der hoovaardij de deur wagenwijd open. Evenzoo wordt het kind ingebeeld, wanneer men het met andere kinderen vergelijkt en dan de voorkeur geeft; b. v. gij zijt sterker, gij kunt beter lezen, gij hebt mooier speelgoed, gij zijt braver, vroomer kind; die andere kinderen zijn stout, ik houd veel meer van u. Daardoor wordt het kind niet alleen eigenlievend maar ook liefde-loos, omdat het meer en beter wil schijnen dan andere kinderen. Ge moet daarom een kind nooit prijzen voor iets dat voor God geen waarde heeft, ook moogt ge het voor vlijt, gehoorzaamheid en braafheid slechts in zooverre prijzen dat het de opgewektheid daartoe behoude. Het is ook nadeelig wanneer ge in het bijzijn der kinderen vertelt wat ze gezegd of gedaan hebben en hoe knap ze zijn; hooren ze dat, zoo verbeelden zij zich spoedig een persoon van belang te zijn en de kinderlijke nederigheid gaat verloren. Ook moet ge het kind terechtwijzen als het zich zelf wil prijzen over iets wat het gezegd of gedaan heeft, of waartoe het zich reeds in staat acht. — Zeg dan eenvoudig, dat beteekent niets voor God, en heeft het inderdaad iets goeds gedaan, zeg dan: de hoofdzak is dat de lieve God het weet, en het verkrijgt meer waarde als de menschen het niet weten. Misschien vraagt ge, steekt er

dan kwaad in als men de menschen wil behagen? De II. Schrift geeft ons daarop uitdrukkelijk antwoord. De Apostel Paulus zegt: Wilde ik den menschen behagen, zoo ware ik Christus' dienaar niet. En de Heiland leert ons dat wij de eer der menschen niet moeten zoeken, maar alleen de eere Gods en dat het geen waarde heeft als men iets doet om van de menschen gezien te worden, b. v. bidden, om voor vroom gehouden te worden.

X.

De Liefde.

Kinderen zijn zóó geneigd om alle menschen lief te hebben, dat het over het algemeen niet moeielijk is om de liefde van een kind te verwerven; maar hoe natuurlijk dit zij, het is toch *die* liefde niet welke God van ons verlangt. Een hond heeft zijn meester lief, springt tegen hem op en likt hem, maar als er een arm mensch voorbij gaat dan blaft hij daartegen en bijt hem dikwijls bovendien. Gij moet het kind tot eene christelijke liefde opwekken, dat wil zeggen: het moet ieder mensch, zonder uitzondering, liefhebben, wijl ieder mensch naar Gods beeld geschapen en door hem gelijkelijk be-

mind wordt. Ik bedoel daar niet mede dat een kind niet meer van zijne ouders en naaste betrekkingen mag houden dan van vreemden, maar ik wil er meê zeggen dat het niemand vijandig mag zijn en iedereen vriendelijk moet bejegenen. Ge moogt daarom nooit dulden dat een kind anderen uitscheldt of leed aandoet, of bespot en ge moet er u wel voor wachten om zelve de kinderen liefdeloos te maken, door, in hunne tegenwoordigheid, van anderen, misschien zelfs wel van hunne ouders, kwaad te spreken, laten de kinderen nooit liefdelooze of eerroovende uitdrukkingen van u hooren, als ge met anderen in gesprek zijt en blijf nooit met hen staan waar gevochten, gescholden of gevloekt wordt.

Wanneer kinderen zien of denken dat anderen worden voorgetrokken of iets beters krijgen wekt dit spoedig hun afgunst op; bemerkte ge dat, vertel hun dan de geschiedenis van Kaïn en Abel, of van Saul en David, en hoe afgunstig de duivel is. Daarom moeten ze telkens een Onze Vader bidden, wanneer zij de afgunst in zich voelen opkomen. Ze moeten dit ook doen, als anderen hun verdriet hebben aangedaan; klaagt een kind daarover, zeg dan: nu moet ge een Onze Vader bidden voor het kind dat u bespot of geslagen heeft, opdat het

braver worde." Ook moet ge de kinderen aansporen dat zij iets voor een ander zullen overhebben. Al zijn het maar kleinigheden waarmee zij iemand genoeg kunnen doen, toch wordt daardoor de liefde tot den naaste gekweekt en dat is overal en altijd Gode en ook den menschen welgevallig. Alle christelijke kinderen moeten toenemen in liefde en goedheid voor God en menschen, zooals de 12jarige Jesus hen daarin tot voorbeeld is geweest. Een kind maakt zich juist daardoor bemind, wanneer het zich ten allen tijde goed en vriendelijk en hulpvaardig betoont; het moet zich vooral liefderijk gedragen jegens jongere broërtjes en zusjes, op hen passen en hen helpen waar het noodig is.

Er is veel aan gelegen dat het kind ook een dankbaar hart bezit; daar kunt gij veel toe bijdragen en hen als het ware de dankbaarheid in het hart planten, door hen telkens te herhalen dat alles wat hun dagelijks geschonken wordt van God komt, gezondheid, kracht om te loopen, spijs en drank en kleëren, dat zelfs zijne ouders dit van God ontvangten hebben om het hem te schenken.

Eene vrome vrouw wilde eens haar zesjarige peetekind leeren hoe zij alles aan God te danken had. Het kind zeide: O dat is niet waar, ik heb mijne nieuwe jurk van mama gekregen, ze heeft het goed bij een

jood gekocht en papa heeft het geld gegeven, dat hij gekregen had voor eene schilderij die hij gemaakt heeft. Dat kleine ding had zóó niet gesproken wanneer het al vroeg geleerd had dat de schilder oog en hand en ook zijne kunst van God gekregen had.

Daarom moet het kind bij alles wat het van zijne ouders of andere menschen ontvangt in dezen als het ware Gods afgezanten zien, door wier tusschenkomst God zelf hem dat goede doet toekomen, nooit moet hij hen alleen maar voor alles ook den Allerhoogste danken.

XI.

Medelijden.

Kinderen zijn meestal nog te onnadenkend om het lijden van anderen op te merken of te gevoelen, daarom moet ge bij hen die schoone deugd welke medelijden heet aankweken, Vertel hun of doe hen bij gelegenheid opmerken hoe weinig de arme bezit, hoe menig een zelfs zonder schoenen door de sneeuw moet gaan, hoe velen 's Zondags niet naar de kerk kunnen gaan omdat zij geen voegzame kleêren hebben. Hoe menig kind met St. Nicolaas niets krijgt, omdat de ouders te arm zijn, hoeveel angst menige

moeder heeft of ze morgen nog wel iets zal hebben om hare kinderen te eten te geven. Het is van veel belang dat het den kinderen reeds geleerd wordt hoe treurig het er bij de armen kan uitzien, want daardoor leeren ze medelijden met hen te hebben en weldadig te zijn als ze eenmaal over hun eigen goed kunnen beschikken. Hoe dikwijls kan een kind van het zijne iets besparen om het den arme te geven, b. v. brood of vruchten. Vraag nu en dan eens, als de gelegenheid zich daartoe aanbiedt, of ze het willen doen. Hetzelfde geldt ook voor zieken. Het is niet moeielijk om bij kinderen het medelijden op te wekken, wanneer ze het lijden van anderen begripen; toonen zij zich ruw en onmeêdoogend, dan komt het meestal slechts daardoor dat ze nog niet inzien hoe veel de zieke lijden moet. Ge moet daarvoor als het ware het kind de oogen openen, ge moet hem zeggen, hoeveel de kranke verduren moet, hoe menigmaal hij den ganschen nacht niet slapen kan en hoe vaak zijne ziel daarbij gekweld wordt door kommer en zorgen. Daarom mogen de kinderen in de nabijheid der zieken geen leven maken, en bereidwillig zijn om iets tot verzachting te doen of te geven. Ziet ge een kind lachen of spotten met gebrekkige menschen, zeg hem dan dat, door zijne liefdeloosheid, zijne ziel nog

veel meer misvormd is dan het lichaam van dien gebrekkige, en dat God, wanneer hij zich niet verbetert zijne ziel als een giftig ongedierte in het vuur zal werpen.

Toon ook zelve uw medegevoel voor ieder-een, ook voor kinderen. Zoovele kleinighe-den schijnen het kind een zwaar kruis toe, schreit het daarover, lach hem dan niet uit of beknor hem niet, maar troost hem en breng hem tot bedaren, dan ondervindt het kind hoeveel troost het geeft wanneer ande-ren bij verdriet of zorg hun medegevoel toonen.

De dieren gevoelen wel is waar de smart niet in dezelfde mate als de menschen, maar ze zijn toch ook schepselen Gods en daar God voor het dier zorg draagt, duldt Hij ook niet dat wij het onnoodig plagen of angst aanjagen. Ge moogt nooit toelaten dat de kinderen een dier behandelen alsof het hou-ten speelgoed ware. Een schadelijk dier mag men dooden maar zonder het vooraf te pijnigen; overigens mogen de kinderen een dier geen leed doen, niet slaan of schoppen of met iets gooien dat hem zeer kan doen.

Wordt een vlieg of tor een poot uitgetrokken of een hagedis de staart afgesneden, dan kan het diertje niet schreeuwen, maar zijn Schepper ziet die wreedheid. Leer daarom aan de kinderen deze bijbelspreuk: Alles

wat bestaat hebt Gij lief, o God, omdat Gij niets geschapen hebt om het te haten. Maar men kan ook op tegenovergestelde wijze misdoen, soms wordt een hond of kat overdreven of onbetamelijk boven een mensch vóórtrokken, zoodat het dier betere kost gegund wordt dan aan de meid in de keuken. Als ge die neiging bij de kinderen opmerkt berisp hen dan en zeg hun dat alle dieren der wereld voor God niet zooveel beteekenen als de armste bedelaar. Overdreven teederheid voor de dieren moet ge ook niet dulden; het is b. v. hoogst onwelvegeeljk om een hond of kat te kussen of op de armen te dragen.

XII.

Gehoorzaamheid.

Iedereen die met kinderen moet omgaan heeft gaarne dat zij gehoorzaam zijn, want, wat is er met onwillige kinderen aan te vangen? Men heeft er dagelijks verdriet van. Maar doorgaans missen zij, die voor de kinderen gesteld zijn den slag om hen gehoorzaam te maken. Dreigen, schelden en klappen uitdeelen is daartoe het beste middel

niet, altijd knorren en op bevelenden toon spreken evenmin. Driftige woorden en daden doen u de achting en liefde der kinderen verliezen en juist *die* moet ge trachten te verwerven om hen volgzaam en gewillig te doen zijn. Wees goed en vriendelijk jegens hen, maar ook ernstig en vastberaden waar het noodig is. Beperk de kinderen niet te veel, laat hen vrij waar het onverschillige zaken geldt en beveel hen alleen datgene waar inderdaad iets aan gelegen is, b. v. dat zij hunne bepaalde gebeden doen. Als ge hun iets verbiedt wat zondig of schadelijk is, b. v. anderen uitschelden, of te dicht in de nabijheid van paarden of water komen, spreek hen dan duidelijk en beslissend toe, maar ge moet volharden bij hetgeen ge gezegd hebt en desnoods dwang gebruiken als de kinderen toch ongehoorzaam blijven.

Eigenlijke straffen kan een kindermeisje op ongehoorzame kinderen niet toepassen omdat vele ouders uit blinde liefde in geen geval gedoogen dat men de kinderen zeer doet; ge moet namelijk de kinderen nooit slaan, een klap om de ooren kan zelfs voor jonge kinderen zeer gevaarlijk zijn; ook is het voor vele kinderen groote straf, wanneer ge als zij ongehoorzaam geweest zijn eenigen tijd zeer ernstig en stilzwijgend zijt; dit is

ook de beste terechtwijzing wanneer een kind driftig en stout is.

Ge moet echter niet begeeren dat de kinderen aan u alleen ondergeschikt zijn; zij moeten hunne ouders en overige huisgenooten evenzeer gehoorzaam wezen.

Wanneer de kinderen in hunne jeugd niet leeren om te gehoorzamen aan die over hen gesteld zijn, zullen zij, volwassen zijnde, evenmin Gode gehoorzaam zijn, en alzoo slechte menschen worden.

Zeg daarom dikwijls aan de kinderen dat God alleen in gehoorzame kinderen welgevallen heeft en dat alle zonde en ellende haren oorsprong heeft in de ongehoorzaamheid van den duivel en de eerste menschen, maar dat de Heiland, van kindsbeen af tot aan het kruis gehoorzaam was en daardoor ons heeft geholpen om in den Hemel te komen, als wij ook gehoorzaam zijn. Zorg evenwel dat ge deze lessen niet onvruchtbaar maakt, door zelve een voorbeeld van ongehoorzaamheid voor de kinderen te worden, wanneer ge in menig opzicht uwen meesters niet ondergeschikt zijt, of onder brommen en knorren hunne bevelen ten uitvoer brengt. Ge moogt ook nooit tegen de kinderen over de gebreken hunner ouders spreken, want daardoor zoudt ge hen den verschuldigden eerbied doen vergeten. Zij moeten door u

integendeel voortdurend aan het vierde gebod herinnerd worden.

XIII.

Godsdienstzin.

De mensch is door God geschapen, opdat hij Hem kenne, lief hebbe en in Hem zalig worde; daarom zou het er met het liefste en gehoorzaamste kind treurig uitzien, wanneer het niets van God hoorde en geene begeerte had om Hem te leeren kennen, want al onze woorden en werken, ofschoon die der wereld goed en prijzenswaardig toeschijnen, beteekenen niets, wanneer wij daarbij niet aan God gedacht hebben.

Het is daarom uw heilige plicht, vooral dan wanneer de ouders hunne kinderen daar niet in voorgaan, om hen zooveel in uw vermogen is aan de vreeze Gods en een godsdienstig leven te gewennen, zij zullen dan ook u veel beter gehoorzamen.

Door den H. Doop is de ziel der kinderen in zekere mate geheiligd en daardoor zeer ontvankelijk voor de godsdienst. Maar gelijk een zaadkorrel slechts bij regen en zonneshijn ontkiemt en opwast, zoo moet ge het kinderlijke hart ook tot vroomheid op-

wekken door uw voorbeeld en door dikwijls te spreken over den lieven God, ge zijt daartoe zoo menigmaal in de gelegenheid door alles wat u omgeeft. Zeg hun, als ze verwonderd zijn bij het hooren van den donder of het zien van een gaven boom of wanneer ze met aandacht naar den sterrenhemel opzien, dat God ons in dat alles zijne Almacht en Majesteit wil toonen, want dat Hij de Allerhoogste daar boven dien sterrenhemel troont in onbeschrijfelijke heerlijkheid en door millioenen engelen wordt aanbeden, die nog heerlijker dan de sterren zijn, maar ook dat Zijne liefde en goedheid ons door tusschenkomst der menschen alles heeft geschonken, wat wij hebben en genieten en dat de bloemen in zoo grooten overvloed door Hem geschapen zijn, om daarmede om onzentwil de aarde te versieren. Vertel hun wanneer een lijk wordt voorbijgedragen, dat alle menschen moeten sterven, omdat Adam en Eva gezondigd hebben tegen Gods gebod en dat een iegelijk die in zijne zonde sterft, in de hel geworpen wordt, wijl de zonde een gruwel is voor den Heiligen God. Leer hun dat God alwetend en alom tegenwoordig is, zoodat Hij alles ziet en hoort wat de menschen gedurende hun geheele leven gedaan, gesproken en gedacht hebben en zoo komt ge er als het

ware van zelf toe, om met hem over den lieven Heer Jesus te spreken, die, om ons van die zondenschuld te verlossen, den Hemel heeft verlaten en voor ons geleden heeft en gestorven is. De kinderen mogen nooit vergeten Hem hun eerbied te betoonen, wanneer zij een Crucifix of eene Kerk voorbijgaan, of wanneer gij hen mede neemt naar de H. Mis en wanneer er op Donderdag en Vrijdag voor de preek geluid wordt, zullen zij ook het bidden niet vergeten. Zorg vooral dat de kinderen bij alles wat op den godsdienst betrekking heeft, zich ernstig en eerbiedig gedragen; vooral mogen zij in de Kerk en bij het gebed niet rondkijken, maar nederknielen, de handen vouwen en alle woorden van het gebed, langzaam en duidelijk uitspreken, geef hen daarin zelve een goed voorbeeld, herinner er hun dikwijls aan dat God dáár is. Ook wanneer de kinderen bevreesd zijn, om alleen in eene kamer te slapen, zeg hen dan God is dáár, geen geest kan u iets doen of u schrik aanjagen, want ze zijn allen in de macht van God en kunnen zich niet bewegen of vertoonen buiten Zijn wil. Spreek ook dikwijls tot de kinderen over de lieve H. Moeder Gods; toon hun haar beeld, leer hun den engelengroet en andere gebedjes tot haar, waardoor zij vroeg reeds die ge-

zegende Maagd liefhebben, vereeren, aanroepen en zich tot Haar wenden. Vertel hun hoe ieder kind een Beschermengel heeft en hoe zij dien vreugde kunnen geven of mishagen door hun gedrag.

Bid dagelijks met hen, niet lang achtereen maar dikwijls en leer hun veel korte gebeden. Wanneer gij de kinderen vóórbidt, toon hun dan door eene eerbiedige houding, ernstig en langzaam spreken, hoe groot de eerbied voor God moet wezen, zeg hun ook hoe men bij het gebed er aan denken moet, dat God nabij ons is en toevoert en onze geheele ziel doorziet. Zeg hun b. v. dat er drie Onze Vaders zijn, een gouden, een zilveren en een van stroo, al naar gelang men bij het bidden aan niets anders denkt dan aan God, of dat andere gedachten zich daar tusschen mengen, of dat men slechts met den mond het Onze Vader opzegt, terwijl men aan andere dingen denkt. Aan het slot van dit boekje wil ik eenige korte gebeden en spreuken toevoegen, welke gij zelf kunt bidden en aan de kinderen moogt leeren.

Kinderen hooren ook gaarne zingen en zingen zelf ook gaarne. het is hun hetzelfde of het wereldsche of vroomme liedjes zijn. Voor u mag dat echter niet onverschillig wezen, leer den kinderen godsdienstige lie-

deren zingen, met het gezang neemt hunne ziel ook de beteekenis der woorden in zich op en geniet daardoor godsdienstig voedsel. Goed en kwaad groeit gelijktijdig op in de jeugdige ziel en schiet daar wortel, zorg dus dat de kinderen alleen het goede zien, hooren en beoefenen.

Ten slotte wil ik u hier nog opmerken dat gij de moeder bij de opvoeding der kinderen te gemoet moet komen; daarom is het ook uw plicht om haar opmerkzaam te maken welke fouten en gebreken gij in de kinderen hebt ontdekt, opdat zij zoo nauwkeurig mogelijk wete in welk opzicht hare kinderen verbetering noodig hebben.

XIII.

Draag zorg voor uwe eigene ziel.

Uwe eigene ziel heeft echter ook behoefte aan vorming. God heeft ons menschen op zoo wonderbare wijze geschapen en samengesteld, dat wij onze eigene ziel kunnen veranderen. Wij kunnen die slechter maken dan ze nu is, wij kunnen ze ook verbeteren en daarvan hangt ten laatste hemel of hel voor ons af. Aangezien wij echter door de erfzonde meer tot het kwade dan tot het goede

geneigd zijn en wijl het leven den mensch aan zoovele verzoekingten tot zonde blootstelt, zoo kost het moeite en inspanning om een waarachtig goed Christen te zijn en eenmaal zalig te worden. Ik wil u nu eenige regelen voorschrijven waaraan ge u ook in uwen stand te houden hebt om de verzoeking tot het booze te weérstaan en eenmaal een kind der zaligheid te worden.

Bedenk wel welk eene groote waarde uwe ziel heeft. Gij moogt God Vader noemen, gij zijt door Christus verlost. Hij heeft in het Avondmaal dezelfde gemeenschap met u als met eene vorstin en de H. Geest heeft u geheiligd zoodat uw lichaam zelfs eene hoogere wijding heeft ontvangen dan eene gewijde kerk. Verwaarloos daarom u zelve niet. Het zal u naarmate gij voor uwe eigene ziel zorgt ook duidelijker en meer tot gewetenszaak worden hoe gij voor het heil der u toevertrouwde kinderen moet zorgen.

Het eerste en belangrijkste is: Bewaar uwe onschuld. De betrekking van het kindermisje is in zooverre gevaarlijk dat het vele wandelen met de kinderen toch eigenlijk eene soort van lediggang is. Men kijkt en laat zich aankijken en de gedachten dwalen rond als de oogen. Ge moet derhalve over u zelve waken dat door deze leefwijze uwe ziel geen schade lijdt. Wanneer het mogelijk

is, is het voor u zelve en voor de kinderen beter om met hen in den een of anderen tuin te gaan dan op de openbare plaatsen van uitspanning. Ga niet dáár waar aanleiding is om met manspersonen in aanraking te komen, b. v. daar waar soldaten zich ophouden; wil een jong mensch u aanspreken, toon hem dan dat ge u niet met hem wilt inlaten, laat u ook niet met minnarijen in, tijdverdrijf, ijdelheid en zinnelijkheid verleiden daartoe, en zoo het al niet tot het ergste komt, toch is iedere omgang, waarbij geene bedoeling of zeker uitzicht op een huwelijk bestaat, Gode ongevallig en alzoo zondig; daarom wordt een jong meisje dat op straat of openbare plaatsen met allerlei manspersonen praat en lacht door iedereen geminacht. Al ware het zelfs dat de belofte om te trouwen niet gelogen was, wat zoudt ge er bij winnen? Er is geen grooter ellende dan een huisgezin met kleine kinderen en groote armoede. Wilt ge u daarin begeven? Wees bovenal voorzichtig, wanneer er mannen in het huis wonen waar ge dienstbaar zijt. Wees ernstig en kort in uwe antwoorden en houd geen onnoodige praatjes met hen; neem vooral geene geschenken van hen aan, zulke geschenken zijn vaak het handgeld van den duivel. Wanneer een van hen u lastig valt, dreig hem dan dat ge het aan

de vrouw des huizes zult zeggen en doe dat ook, wanneer hij u blijft vervolgen. Als ook dat niet helpt, zeg dan dat ge uit uw dienst gaat als men u niet met rust laat. Ge moogt in geen huis blijven dat voor u gevaarlijk is, al trekt ge daar een goed loon, anders verkoopt ge voor geld het kostbaarste goed dat ge nooit meer terug kunt krijgen: uwe maagdelijke onschuld. — Hier in het bijzonder geldt de uitspraak van den Heiland: Wat zou het den mensch baten of hij de gansche wereld won maar schade leed aan zijne ziel? En wanneer ge uit liefde tot God een voordeeligen dienst, waar ge het overigens goed had, opgeeft, zoo moogt ge er u op verlaten dat God het u vergelden zal en alles voor u ten beste leiden. Verzuim ook niet uwen biechtvader om raad te vragen wat ge in zulk een geval doen moet, wanneer gij zelve het kwade niet wilt. Om geen andere reden moet gij een dienst verlaten waar niets u verhindert om een braaf en christelijk leven te leiden, al werd u bij een ander een grooter loon aangeboden. Ook moet uwe gehechtheid aan de kinderen en hunne liefde voor u, u terughouden om dikwijls van dienst te veranderen.

Zij die nergens lang blijft, komt licht in verdenking dat ze niet goed bruikbaar is of de een of andere slechte eigenschap bezit.

Uwe roeping is om God boven alles lief te hebben en te vreezen; de Godzaligheid alleen voert tot het ware geluk in tijd en eeuwigheid. Beschouw het daarom als uw heiligen plicht dat ge aandachtig uwe dagelijksche gebeden doet. God is uw hoogste meester, dien ge met nog grootere naauwgezetheid moet dienen dan de menschen. Wanneer de regel van het huis en de plaats zulks toelaten, ga dan dagelijks naar de H. Mis, dáár is uw gebed van meer kracht omdat de Heiland tevens zijn voorspraak in de weegschaal legt. Op plaatsen waar de vroeg-Mis gelezen wordt, kunt ge het wellicht zoo schikken dat ge die dagelijks bijwoont als de kinderen nog slapen; kan dat echter niet zoo zijn dan moogt ge in den loop van den dag, als ge met de kinderen uitgaat, tot den Heiland in de kerk gaan. Evenals de ster der drie Wijzen de plaats heeft aangewezen waar zich de Godmensch in de gedaante van een kindeke bevond zoo wijst u het eeuwige licht waar Hij in de gedaante eener Hostie vertoest. Wanneer gij uwe ziel rein wilt bewaren voor God, dan is het van het hoogste belang dat ge dikwijls na goede voorbereiding gebruik maakt van de H. Sacramenten. Er bestaat geen middel waardoor ge zekerder in den gevaarlijken tijd der jeugd uwe ziel voor het verderf kunt bewaren dan dat ge op ziju

minst iedere maand biecht en hoogtijd houdt; kunt ge het meer doen dan is het zooveel te beter, ge moet u daarvan door spot noch schimp of ongerief laten terug houden. De Heiland heeft nog zoo oneindig meer geleden, om tot u te komen in het H. Sacrament. Wanneer eene meesteres u niet wil laten gaan, ofschoon ge er niets door verzuimt, zeg haar dan dat het tot haar eigen voordeel is, wanneer zij u dikwijls laat biechten, want dat het herhaald ontvangen der H. Sacramenten tot gehoorzaamheid en nauwgezetheid aanspoort; voor het overige moogt ge niet begeeren om alle godsdienstoefeningen bij te wonen, die daar ter plaatse gehouden worden, en uw dienstplicht daardoor verwaarlozen. Ge moogt slechts eischen dat men u gelegenheid geeft tot kerkbezoek en het ontvangen der H. Sacramenten, zoo ver de katholicke Kerk dit voorschrijft. Ge zijt arm, anders waart ge niet dienstbaar: om iets te verdienen, zijt ge kindermisje geworden, maar ge kunt nog iets veel beters daarbij verdienen als die luttele guldens loon van uwe meesteres.

Wanneer ge namelijk alles wat ge doen moet, Gode ten offer brengt, zoo neemt God dat aan als waart ge in Zijnen dienst, en Hij zal u daarvoor beloonen. Dit offer

brengt men op deze wijze: Denk en zeg bij uw morgengebed even als Maria: ik ben een dienstmaagd des Heeren, ik wil den ganschen dag Zijn wil volbrengen, en alles wat ik doe, denk, of lijden moet, wil ik, met dezelfde gezindheid in het hart als Jesus en Maria, Gode offeren ter aanbedding, lof en dank. Denk in den loop van den dag veel daaraan, vooral wanneer ge iets doen of verdragen moet wat u zwaar valt, dat gij het om Gods wil lijden en doen wilt. Zie, de menseh denkt altijd aan iets, hetzij iets goeds, kwaads of onverschilligs. Maak het u tot eene gewoonte om bij bezigheden die ge, om zoo te zeggen, werktuigelijk kunt verrichten, uwe gedachten bij God en godsdienstige onderwerpen te bepalen of in uwe gedachten een gebed te doen. Hoe meer de ziel op deze wijze met God en Zijne Heiligen omgaat, des te beter en reiner zal die worden. Deze gedachten zijn als de bijen die honig en was voortbrengen, terwijl de wereldsche gedachten als wespen zijn die tot niets dienen maar wel steken en de vruchten bederven. Wanneer ge 's avonds als de kinderen slapen tijd hebt om iets te lezen, neem dan uw gebedenboek of iets anders dat u stichten kan. Wacht u echter dat ge uit nieuwsgierigheid naar couranten of boeken uwer meesters grijpt,

want zoo licht kan de ziel daardoor vergiftigd worden.

Wacht u ook voor lichtzinnige kameraden, wanneer ge in een ander meisje opmerkt dat ze veel over dansen of minnarijen spreekt of dat ze eene kwaadspreekster is, die de menschen bebabbelt, vermijd dan den omgang met haar; zoek liever zulk eene tot vriendin die waarachtig christelijk opgevoed en gezind is. Ook vordert de eer en het christendom dat ge niet over uwe meesters klaagt en hunne gebreken openbaar maakt aan personen die er niet mee te maken hebben; vragen anderen u naar uwe meesters, zeg dan het goede van hen en verzwiig hetgeen u mishaaft, al zijn zij zelfs oorzaak dat ge uw dienst verlaat, dan moet ge daarover niet spreken opdat ge u niet door het bekend maken van hunne gebreken aan eerroof schuldig maakt; al is het kwade wat ge van uwe meesters vertelt waarheid, zoo is deze onnoodige openbaring *toch* eerroof en daarom eene zonde, welke ge u zoudt berouwen en die ge biechten moet. Vele dienstmeisjes gelooven dat zij te streng, of slecht behandeld worden, en zijn over iedere kleinigheid geraakt. Dit zijn eigenlijk ongelukkige wezens die een plaag zijn voor zich zelf en voor anderen; het getuigt daarentegen van een christelijk gemoed dat de

mensch geduldig en onderworpen de wederwaardigheden des levens om Gods wil draagt. Voor een ieder en ook voor u is het woord van den Heiland toepasselijk: Zoo wie achter mij wil komen, verloochene zich zelf en neme zijn kruis op en volge mij na. Geduld en zachtmoedigheid maken ons schoon in de oogen van God en menschen. Ja, het geduld is zulk eene edele deugd dat juist het geduld van Christus aan het kruis door God is aangenomen als losprijs voor onze zonden. Zoo moet ook gij met de gebreken der kinderen geduld hebben en Gode opdragen wat ge niet veranderen kunt. Aangezien gij waarschijnlijk uw geheele leven geen kindermisje zult blijven, moet ge u iedere gelegenheid ten nutte maken waarbij ge iets kunt leeren, b. v. koken, naaien, strijken. Wees zuinig met uw loon, verkwist het vooral niet aan opschik, kleed u eenvoudig en zindelijk, hoe meer eene vrouw door hare kleeding wil behagen zooveel te meer mishaaft zij haren God. Geef liever van tijd tot tijd kleine aalmoesen; God ziet het aan en zal het u eenmaal rijkelijk vergelden. Bid dan dagelijks tot God dat Hij u helpe om in de toekomst datgene te kiezen wat u en anderen tot heil verstrekt. Ten laatste is toch alles in Gods hand; wanneer ge als eene ware Christen leeft zal Hij het wèl met u maken, want er

staat in de H. Schriftuur: Wie God liefhebben hun keert alles ten beste. Zoolang gij echter kindermeisje zijt, moet ge u de uitnemendste van alle Heiligen, Maria, tot voorbeeld nemen. Zij heeft ook een kind op den arm en is toch de reinste onder de maagden; wees ook gij in maagdelijken staat eene moeder over de u toevertrouwde kinderen, schenk hun moederlijke liefde, zij het al niet de liefde die alleen eene eigene moeder kan geven, dan toch om Gods wil, wijl ze Gods kinderen zijn.

Eene rechtgeaarde moeder moet zichzelve ten wille der kinderen beheerschen, slechte gewoonten afleggen, hare woorden wikken en wegen en wèl bedenken hoe haar spreken, doen en laten door de kinderen wordt opgemerkt en invloed op hen uitoefent. Zij moet ook dikwijls van gemak en genoegens afstand doen; datzelfde moet ook gij doen om Gods wil voor het welzijn der kinderen.

Wanneer ge zóó handelt zijt ge voor de menschen wel een arm en gering meisje, zooals de Maagd Maria in haren tijd ook was; bij God zijt ge echter in eere, want Hij heeft u dezelfde zaak opgedragen als aan Zijne Heilige Engelen, namelijk die om over onschuldige kinderen te waken.

EENIGE KINDERGELEDJES.

1. Bij het ontwaken.

Bij mijn ontwaken, lieve God,
Vergeet ik nimmer Uw gebod,
Dat ik, bij al mijn doen moet vragen,
Of 't U mijn God, ook zou mishagen.

2. Aan den lieven Heiland.

Geef Jesus, mij dien vromen zin
Waardoor ik eens den Hemel win.

Jesus, blijf mij steeds nabij,
Houd mijn ziel van zonde vrij,
Leer mij hier zóó mijn plicht betrachten,
Dat voor U Troon mij d'Englen wachten.

3. Bij het voorbijgaan van een kruis

Heer Jesus, U zij dank gebracht
Dat Gij de smart niet hebt geacht,

Maar ook voor mij gestorven zijt...
 Zoo zij mijn leven U gewijd!

4. Bij het aanschouwen van den Sterrenhemel of een schoone landstreek.

Wat zijt gij groot en goed, o God!
 Wat is Uw schepping schoon!
 Maak, dat ik leef naar Uw gebod,
 En zóó mijn dank betoon.

Sterren zonder tal —
 Zon, maan, ja 't gansch Heelal
 Schiep God de Heere!
 Hem zij lof en eere. —

5. Aan de H. Moeder Gods.

O Maria! sta ons bij,
 Dat ons God genadig zij!

Maria bid aan Godes troon
 Voor mij tot Jesus, uwen Zoon.
 Hem zij de eer en heerlijkheid,
 Nu en in alle eeuwigheid! Amen.

6. Aan den H. Engelbewaarder.

Gij, Heilige Engel, blijf gij mij nabij,
 Breid zachtkens uw' vleugelen uit over mij;
 Geleid en bescherm mij, bij dag en bij nacht;
 Houd over mijn doen en mijn denken de wacht.
 En, als ik zóó eenmaal den Hemel mag winnen,
 Dan, Leidsman mijns levens, voer Gij mij dáár
 binnen.

7. Vóór het eten.

O God! die ons verzorgt en voedt,
 En dat uit loutere liefde doet —
 Geef ook Uw zegen aan de spijzen,
 Waarvoor we Uw naam met eerbied prijzen.

8. Na het eten.

Heb dank, o God, voor drank en spijzen
 En zooveel andre gunstbewijzen
 Die Uwe liefd' ons heden gaf.
 Wij wachten rustig 't morgen af,

KINDERVERSJES EN SPREUKJES.

Begin en sluit den dag met God,
 Dan wacht u een gezegend lot

Bij al mijn doen, 't zij vroeg of spade,
Slaan mij Gods Vaderoogen gade.

Er is een oog dat alles ziet
Wat op het wereldrond geschiedt.

Wat boven *onze* krachten gaat
Daartoe is God alleen in staat.

De kleinste bloem, het gras der velden,
Zijn wonderen, die Gods almacht melden.

Wat gij den armen hebt gegeven
Schenkt God u weêr in 't eeuwig leven.

Vrees duisternis noch eenzaamheid,
Dáár waas Gods engel u geleidt.

Gods kinderen zijn de braven;
De boozen — duivels' slaven.

Wacht u voor elke zonde, kind!
Ofschoon ge u heel alleen bevindt.

Kind, of ge leelijk zijt of mooi,
Denk, de onschuld is uw liefste tooi.

Niet enkel zonneshijn en regen,
Ook vreugde en leed zijn ons tot zegen.

Een kind is zoet,
Die iets dadelijk doet,

Mijn ouders heb ik veel te lief
Dan dat ik hen door stoutheid griev'.

Spreek weinig, want veel wat men zegt
Wordt soms ten kwade uitgelegd.

Die eens gelogen heeft, o spijt!
Is voor altoos 't vertrouwen kwijt.

Wees altijd vriendelijk, zacht en goed,
Ook dan als men u onrecht doet.

Wat gij niet wilt dat u geschied
Doe dat ook aan een ander niet.

Spot met het leed van anderen niet,
Wie weet wat morgen u geschiedt.

Denk als de nijd uw ziel beroert,
Waartoe hij Kaïn heeft vervoerd.

Het luisteren aan deur of wand
Is laf en laag en strekt tot schand.

Kleëren kosten geld en tijd,
Zorg dus dat ge proper zijt.

Ge moet geen dier uit gekheid plagen
Zoo min als gij, kan hij 't verdragen.

Zóó moet ge leven, dat ge altijd
Op uwen dood zijt voorbereid.

Goeden nacht.

O God! Gij hebt weêr heel den dag,
Mij boven bidden wêlgedaan.
Geef dat ik rustig slapen mag,
En neem mijn dank voor alles aan.

